

SAFİZER VE MEHMET KARAMAN
KIZILAY ANAOKULU
REHBERLİK SERVİSİ VELİ BÜLTENİ
OCAK-2025

ÇOCUK HAK VE SORUMLULUKLARI

Aile demokratik davranışların öğrenilmesi uygulanması gereken ilk ortamdır. Katılma, tartışma, açıklık, adalet, tarafsızlık, kendi kendine disiplin gibi demokratik değerler yalnızca kitaplardan öğrenilmez; gerçek ortamlarda yaşayarak öğrenilir. Aile bu gerçek ortamın ilki ve en önemlisidir. Bu ortamda anne baba davranışlarının demokratik ya da baskıcı olması çocukların davranışlarını da bu yolla etkilemektedir. Demokratik bir toplumun temelinde düşünce ve kanaatlere saygılı aile düzeni yer alır. Başkalarına tahammül edebilmek, hoşgörülü olmak, saygı ve sevginin başarılmasıyla mümkün olabilir. Aile ortamında bile farklı görüşlerin olması doğaldır. Bu farklılıklar gelişmenin ve olgunlaşmanın hem nedeni hem de sonucudur. Farklı görüşlere saygı, gelişmeye açık ve sabırlı insanlar oluşturur.

HAK VE SORUMLULUKLAR

Sorumluluk, kişinin kendine ve başkalarına karşı yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerini zamanında yerine getirmesi zorunluluğudur. Hak ise kişilerin hukuk düzenince korunan menfaatleridir. Kişilerin lehlerine olan bir durumun kanunlar tarafından korunması, bu korumaya uymayan kişilere karşı ise kanuni girişimlerde bulunulması gibi yetkiler verir. Çocukların daha iyi koşullarda yaşamalarını sağlamak amacıyla, çocuğun yaşam kalitesini ve memnuniyetini ön plana alan ve belirlemeye çalışan, saygı gördükleri koruyucu bir ortamda

büyümelerini amaçlayan çocuk hakları sözleşmesini her ailenin ve her çocuğun çok iyi bilmesi gerekmektedir.

Sözleşme'nin dört adet yol gösterici ilkesi bulunmaktadır ve bu ilkeler hakların tümünün yerine getirilmesi için temel gerekliliklerdir. Bu ilkeler:

- **Ayrımcılık yapmama**
- **Çocuğun üstün yararı**
- **Çocuğun varlığını ve gelişimini sürdürmesini sağlama**
- **Çocukların kendilerini etkileyen konularda düşüncelerinin dikkate alınması**

BAŞLICA ÇOCUK HAKLARI NELERDİR?

- Yaşama Hakkı
- Düşünceyi Açıklama Hakkı
- Bir Devletin Vatandaşı Olma Hakkı
- İsmine Sahip Olma Hakkı
- Eğitim Hakkı
- Seçme ve Seçilme Hakkı
- Sağlıklı Bir Çevrede Yaşama Hakkı
- İstismar ve İhmalden Korunma Hakkı
- Can, Mal ve Beden Dokunulmazlığı Hakkı
- Dinlenme Hakkı

Bu konuda ailelerin dikkat etmesi gereken en önemli nokta çocuklara bu hakları öğretmekle birlikte hak ve sorumluluğun önemini de anlatmaktır. Hak ve sorumluluklar birbirlerinin tamamlayıcısıdır. Çünkü haklarını bilen toplum sorumluluklarını da öğrenir. Herkesin olduğu gibi çocuklarında yerine getirmesi gereken sorumlulukları bulunmaktadır.

OKUL ÖNCESİ DÖNEMİNDEKİ ÇOCUKLARA NASIL SORUMLULUKLAR VERİLEBİLİR?

4 YAŞ:

- ✓ Sofranın hazırlanmasına yardım etmek,
- ✓ Oyun sonunda oyuncaklarını sepetine/yerlerine kaldırmak,
- ✓ Oyun oynarken nerede olacağını anne babasına söylemek,
- ✓ Toz alma gibi basit ev işlerinde yardımcı olmak,
- ✓ Alışveriş dönüşü malzemelerin yerleştirilmesine yardımcı olmak,
- ✓ Alışveriş sırasında malzemelerin raflardan alınmasına yardımcı olmak,
- ✓ Basit bazı yiyeceklerin hazırlanmasına yardım etmek

5 YAŞ:

- ✓ Sofrayı kurmak, bulaşık makinesinin doldurulmasına yardım etmek,
- ✓ Yatağını ve odasını düzeltmek,
- ✓ Basit bir kahvaltıyı hazırlamak,
- ✓ Giyeceklerini önerileri dikkate alarak seçmek ve kendi başına giyinmek,
- ✓ Kirli giyeceklerini sepete atmak,
- ✓ Telefona gerektiği şekilde cevap vermek,
- ✓ Ayakkabılarını bağlamayı öğrenmek,
- ✓ Kendi kendine hazırlanmak (saçını tarama).

6 YAŞ:

- ✓ Yemek yedikten sonra kirli tabakları kaldırmak,
- ✓ Havaya, özel olay ve günlere göre giyeceklerini seçmek,
- ✓ Çiçekleri sulamak,
- ✓ Basit yiyecekleri (tost, yumurta, sosis vb.) Bir büyüğün desteği ile pişirmek

Çocuğunuzun öncelikle evde bazı sorumluluklar üstlenerek sorumluluk bilincinin gelişmesi, onun okul ile ilgili sorumluluklarını da daha kolay üstlenmesine ve karşılaşabileceği sorunlarla baş edebilmesine yardımcı olacaktır. Çocuğın yaşı ne olursa olsun sorumluluk almayı öğrenmenin anlamı, şu üç alanda kabul edilebilir davranışlar gösterebilmektir:

- Kurallara uymak,
- Sağduyu kullanmak,
- Tercihlerin ya da seçimlerin sonucuna katlanmak

SORUMLULUK KAZANDIRMADA ANNE BABAYA DÜŞEN GÖREVLER

- Çocuğunuz sizinle işbirliği yapsa da yapmasa da koşulsuz sevgi ve onay gösterin. Çocuğunuz her ne yaparsa yapsın ona değer verdiğinizi ve kabul ettiğinizi bilmesini sağlayın.
- Çocuğunuzun size bağımlı olduğunu düşünüyorsanız koruyucu tutumunuzu değiştirin.

• Sürekli sorumsuz davranan çocuklar anne babaları tarafından sorumlu davranmalarına izin verilmeyen çocuklardır.

• Çocuğunuzun kendi davranışlarının sorumluluğunu almasına ve iyi gitmeyen davranışlarını değiştirmesine fırsat verin.

Çocuğunuzun yaşına uygun sorumluluklar listesi hazırlayın. Sorumluluğunu üstlenmek istediği işleri bu listeden seçmesine fırsat verin ve onun doğru kararlar verebileceğine olan güveninizi koruyun. Bu listeden seçim yapması konusunda onu zorlarsanız ya da yapacağı işleri siz seçerseniz sorumluluk duygusunu geliştirmeniz zorlaşır.

• Ev ile ilgili sorumlulukları çocuklarınız arasında paylaştırırken adil olun. Bunun en iyi yolu işlerin sırayla yapılmasıdır.

• Çocuğun kırıp dökmesinin ve yaşadığı olumsuz deneyimlerin öğrenmenin gerekli şartı olduğunu unutmayın.

• Çocuğunuzun yaptığı yanlış seçimlerin (hayatını tehlikeye atmadıkça) sonuçlarını yaşamasına izin verin ki onlardan bazı dersler çıkarabilsin.

• Çocuğunuza yardım edeyim derken, onun sorumluluğunun gelişmesini engelleyebileceğinizi unutmayın. Eğer işin nasıl yapılabileceğini bilmiyorsa ona işin nasıl yapılacağını gösterin.

• Çocuğunuza uygun model oluşturun. Çünkü sorumluluk kazandırmak istediğiniz halde sizin sorumluluklarınızı yerine getirmemeniz onu olumsuz etkileyecektir. İşe yaramayan davranış, inanç ve tutumlarınızı değiştirmeye istekli olun.

• Çocuğunuz sorumluluklarını yerine getirmediği zaman ne gibi ceza veya yaptırımlarla karşılaşabileceğini söylemek yerine işini bitirdiğinde onu manevi yönden destekleyerek (aferin, çok güzel oldu, teşekkür ederim gibi) güven duygusunun ve sorumluluk bilincinin gelişmesini sağlayın.

Aile her konuda olduğu gibi hak ve sorumluluklar alanında da çocuğa yol göstericidir. Temelini aileden alan çocuk akademik hayatında buna daha rahat uyum sağlayacak ve şekillenecektir.

Pınar VEZİROĞLU
Psk.Dan.ve Rehber Öğrt.

e-mail.

pormanci72@gmail.com